● ROČNÍK 49. ● ČÍSLO 7 ● 17. DECEMBRA 2004 ● CENA: 3 Sk ●

poľnohospodár

DVOJTÝŽDENNÍK SLOVENSKEJ POĽNOHOSPODÁRSKEJ UNIVERZITY V NITRE

Z PRANOSTÍK

Štedrý večer jasný,
každému je milý,
dá vraj pánboh vína,
požehná obilí.

Keď sa rok so zimou
a snehom počína,
sľubuje dosť chleba,
ale málo vína.

STĹPČEK

Ľudský genóm je veru veľmi zložitá vec. Je v ňom naprogramovaných toľko vecí, že až! Podľa mňa je v tej skrútenej špirále aj taký malinký nenápadný génik, ktorý sa prejavuje iba raz do roka. Akoby dáky mág zamával čarovným prútikom a zrazu sme milší, lepší, ústretovejší, štedrejší. Z hľadiska prírodných zákonov je síce teraz pred koncom roka najtmavšie, no nahrádzame to ľudským svetlom. Myslíme nielen na svojich najbližších, ale aj na tých, ktorým osud, spoločnosť, iné okolnosti neprajú. Zapájame sa do zbierok, aby sme pričarili trochu dobra a vľúdnosti opusteným, chorým, neznámym. Aj svoje domovy pripravujeme na to, aby rodina naozaj prežila krásne a neopakovateľné chvíle. Snažíme sa dohoniť to, na čo cez rok niet času, aspoň si myslíme, že niet času. To sú tie darčeky, ktoré sa nikde a za nijaký peniaz nedajú kúpiť!

Chyba je však v tom, že, zdá sa, tento podivný gén funguje iba na dobu určitú. Keď pominie čaro sviatkov, opäť nás pohltí každodenný všedný rytmus a zhon. A čaro je preč...

Vážení vedci, výskumníci, nemohli by ste vo svojich laboratóriách zmodifikovať tento gén tak, aby nás v dobrom ovplyvňoval po celý rok? Proti takémuto „GMO“ by určite neprotestovali ani zelení!

Verím, že je to úloha mimoriadne zložitá, a preto by sme mali zapracovať na sebe sami. Pokúsiť sa dať si také novoročné predsavzatie, aby sme počas všetkých 365 dní roka žili s pocitom spolupatričnosti, vzájomnej pomoci a ľudskosti. Všetci to potrebujeme ako soľ.

Príjemné prežitie vianočných sviatkov a všetko len to najlepšie a najkrajšie v nastávajúcom roku, milí naši čitatelia a priatelia v mene redakčného kolektívu Poľnohospodára!

K. POTOKOVÁ

Z KOLÉGIA REKTORA

Na zasadnutí konanom 29. novembra bola schválená správa o výsledkoch výchovno-vzdelávacej činnosti na SPU za rok 2003/2004 s pripomienkami. Kolégium ďalej vzalo na vedomie informáciu kvestorky o návrhu plánu verejného obstarávania tovarov, služieb a verejných prác na rok 2005 s tým, že fakulty a rektorátne pracoviská ešte raz prehodnotia a posúdia reálnosť predložených požiadaviek. Po informácii o priebehu 46. ročníka študentských imatrikulácií a plesu uložil rektor úlohu vypracovať predbežný návrh zabezpečenia nasledujúceho ročníka pod vedením imatrikulačnej komisie. Rektor vyslovil súhlas s organizovaním spoločného lámačkového plesu pre všetky ročníky. Následne odznelo usmernenie o čerpaní dovoleniek v roku 2005. V bode rôzne si kolégium vypočulo informáciu predsedu odborového zväzu V. Pačutu o príprave kolektívnej zmluvy na rok 2005, o škode na skleníkoch BZ spôsobených víchricou, o aktivitách v oblasti propagačnej činnosti, resp. medzinárodných vzťahov našej univerzity. Rektor uložil základným pracoviskám presunúť finančné prostriedky na odbornú literatúru do SIPK, ktorá jej nákup zrealizuje. **-r-**

Stromček na Svätoplukovom námestí už svieti v plnej kráse, k dokonalej vianočnej atmosfére chýba iba sneh, pre radosť malých aj veľkých. **Snímka: M. HABÁN**

PREDSVIATOČNÝ ROZHOVOR S MILANOM BELICOM

Nedávajme študentom ryby, ale kvalitnejšie udice!

Pod nitrianskym hradom stojí honosný dom. Aj keď v ňom dlhé roky vrchnosť neúraduje, Nitrania ho inak nenazvú ako župný. Časy sa menia a župu nahradil Nitriansky samosprávny kraj. Na jeho čele stojí človek, ktorému je naša alma mater bytostne blízka. Doc. Ing. MILAN BELICA, PhD.

V tomto „mikulášskom“ čase dovoľte na úvod trochu recesie. Pamätná tabuľa na priečelí pripomína, že županom tu v 30. rokoch minulého storočia bol advokát a spisovateľ Janko Jesenský. Jeho literárne dielo svedčí o tom, že sa na svet okolo seba vedel pozrieť aj očami satirika. Zachovali si tieto múry niečo z tohto fluida?

To je dobrá otázka! Veru sa mnohé pomery, ktoré vládli v iných historických obdobiach, opakujú. Často sa na zasadnutiach zastupiteľstiev odohrajú a riešia problémy úsmevné aj mimoriadne vážne. Niekedy človek nemá inú možnosť, ako vyventilovať ich, možno by ich bolo treba naozaj trochu zosmiešniť. Skutočne, princíp rokovaní alebo presadzovania istých záujmov tu jednoducho zostal a mnoho z toho, čo Jesenský vo svojich slávnych Demokratoch opísal, je pravdivé a jeho odkaz „skoro večný“.

Obráťme list. Situácia roľníctva ani v časoch Janka Jesenského nebola ružová. Aj dnes sú názory rozporuplné a často sa ozývajú kuvičie hlasy... Ako to vidíte vy, aj z pohľadu nášho kraja?

Nechcem ísť do krajností, no faktom je, že poľnohospodárstvo najviac utrpelo reštrukturalizáciou. Často aj od významných ľudí v televízii počúvame, že peniaze, ktoré sa dávajú do poľnohospodárstva, do riešenia prvovýroby, by mali byť efektívnejšie použité na naštartovanie niektorých priemyselných aktivít, na budovanie priemyselných parkov a podobne. Myslím si, že je to hrubý omyl, že akákoľvek krajnosť je nebezpečná. Vyspelá časť Európy si roľníka váži a s ním aj krásu, architektúru vidieka, krajiny. Nie že by sa chcela roľníkovi iba zavďačiť! Roľník je súčasťou vidieka a piliera, ktorý predstavuje vidiecku turistiku, ako riešenie potravinového problému, čo nie je správne. Ako ekonóm môžem povedať, že pozitívna ekonomická synergia je oveľa širšia, veď poľnohospodárstvo má z hľadiska funkcionalít oveľa širší záber.

„Sme krajina s relatívne silným zázemím vedecko-technického potenciálu. Aj preto musí vyspelá Európa s nami veľmi vážne počítať“, hovorí M. Belica. **Foto: (za)**

V období pred vstupom do únie bola v médiách problematika poľnohospodárstva na programe denne. Dnes už iba sporadicky. Je to tým, že sme rovnými nohami vhupli do reality, že naši poľnohospodári začínajú rozmýšľať v projektoch, „po bruselsky“?

Možno je to aj tým, že už vyčerpali všetky možnosti protestov a zrejme narazili na bariéry, ktoré sú momentálne pre nich neprekonateľné. Nastala dosť čudná situácia. My ako samosprávny kraj sme prevzali 70 percent bývalých kompetencií štátu, čo je obrovský objem, máme na starosti aj vidiek, ale v kompetenčnom zákone sa úplne zabudlo na vzťah k poľnohospodárstvu. Možno by sa v našom kraji s výraznou dominanciou poľnohospodárstva a potravinárskeho priemyslu omnoho ľahšie dýchalo a vedeli by sme pri istých príležitostiach viac pomôcť, keby to tak nebolo. Ale, žiaľ, zostalo to prísne rezortné, rezortizmus u nás ešte stále pretrváva, a to nielen vo vzťahu k poľnohospodárstvu.

(Pokračovanie na 2. str.)

Z GAZDOVSKÉHO DVORA STARÝCH OTCOV A MATERÍ

Toľko žita mechov, koľko na povale orechov

Charakter vianočných dní spájal svet vo svojej celistvosti - všetko žijúce na zemi i v nebi. Ľudové výpovede harmonicky spájajú svetské i náboženské prvky. Vyjadrujú základné túžby človeka - túžbu po zdraví, dlhom živote, po láske, po dobrej úrode, po radosti z detí. Niektoré sú emocionálne, iné majú žartovný charakter. Sú jednoducho povedané - ľudské. A hoci mnohé z poverových predstáv postupne zanikli a repertoár štedrovečerných obyčajov sa zúžil, dodnes je Štedrý deň považovaný v ľudovom prostredí za najväčší sviatok roka.

Štedrý deň na nás dýcha prastarým modelom sviatočnosti. V minulosti bol výnimočným dňom, keď sa človek mohol dozvedieť vlastný osud, osud svojej rodiny i to, aký úspešný bude ďalší rok. Viackrát opakované praktiky boli zamerané prevažne na veštenie života, vydaja, zdravia a prosperity hospodárstva.

Podľa zvykového práva si v tento deň dedinskí služobníci obradnou formou vyberali naturálie za svoju celoročnú službu. Pastieri svíň chodili pred koledovaním do hája urezávať dubové paličky - *štedráki*. Ak na nich ostali aj neopadané listy, volali ich *šušňáki*. Trúbili po dedine na kravský roh a vinšovali u tých gazdov, kde pásli. Od každého dostali celý koláč, do sita jablká a orechy. Madové poldeci nepili, ale vylievali do spoločného trachtára, aby im ostalo na celé sviatky.

Cigánky chodili cez deň popod okná a spievali:

Keď sa Kristus pán narodev
celí svet sa vislobodev.
Panna Marija sina poroďila,
své paňenstvo ňestraťila.
Apoštoli, apoštoli, čo sťe
smutní, ňeveselí.
Mi zme smutní ňeveselí,
že zme Krista ňeviďeli.
Ňeviďeli, ňeviďeli jak Šťedrí
ďeň pri večeri,
keď chlíb lámal a rozdával,
svú svatú krv piť nám dával.

Ako výslužku dostávali koláče, ovocie, orechy, v bohatších domoch aj drobné peniaze.

Najpočetnejší komplex tvoria praktiky, pomocou ktorých sa slobodné dievky chceli dozvedieť viac o svojom vydaji, alebo budúcom mužovi. Napríklad na Luciu si napísali dvanásť papierikov s menami mládencov a každý deň jeden roztrhli. Ten, čo ostal posledný, mal sa stať ich mužom. Papieriky s menami mládencov sa vkladali namiesto lekváru aj do periek. Ak mal dom šopu postavenú na stĺpoch, *posolkiňa* potriasla strechou a čo jej spadlo do zástery, to charakterizovalo jej nastávajúceho (veľa zŕn - bohatý, pár zrniek - chudobný, nič - žobrák). Ráno vynášali dievky von smeti. Postavili sa na ne a odkiaľ zaštekal pes, z tej dediny alebo kraja mal pochádzať ich muž. Ďalším spôsobom bolo napríklad odkladanie jabĺčok a oblátok zo Štedrej večere. Keď dievča jedlo jabĺčko na Štefana, ktorého chlapca vtedy prvého uvidelo, ten jej mal byť súdený. Ak sa na takomto jabĺčku krájala šupa dookola a hodila sa za seba, do akého tvaru sa skrútila (písmeno alebo nejaký nástroj pripomínajúci určité remeslo), takého muža dievka dostala. Cez oblátku sa bolo treba pozrieť na *uťírňu* (polnočná omša) smerom k svetlu presne o polnoci, aby sa na nej dievčaťu zjavil jej budúci muž.

Nositeľmi regionálnej podoby betlehemskej hry, ktorá sa v zimnom cykle výročného zvykoslovia opakovane objavovala, boli tzv. *betlehemáši*. Do domov prichádzali s týmto úvodným textom :

Mi tri krále iďeme k vám,
zdraví, šťastí ňeseme vám.
Herodes kráľ s okna kuká,
viďí tri krále zďaleka.
Zďaleka sú cesti naše,
do Betlema misle naše.

Skupinu betlehemášov tvorilo 6 - 7 mládencov, z ktorých najstarší vystupoval v úlohe Kuba :

A já takí starí musím čas ráno stávať, ovce na pole viháňať. A vi mladí, vi sa len doma tu držáťe a mňa starého ven viháňáťe !

(Pokračovanie na 2. str.)

Dvere MF dokorán

Mechanizačná fakulta pozýva študentov 4. ročníkov stredných škôl všetkých typov na Deň otvorených dverí, ktorý sa uskutoční **v stredu 19. januára 2005** od 9. do 15. hodiny v posluchárni CH. Okrem zaujímavých informácií o fakulte, možnostiach štúdia a nových študijných programoch je pre návštevníkov pripravená aj prehliadka fakultných laboratórií.

SAPV aj o kalamite v Tatrách

V priestoroch VÚŽV v Nitre sa 30. novembra uskutočnilo 25. valné zhromaždenie členov Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied. Okrem voľby nových členov a vedeckej rozpravy zameranej na predpokladaný vplyv vlahového deficitu na pestovateľské technológie, výživu, ochranu, druhovú a odrodovú skladbu a ekonomiku pestovania plodín, prehodnotilo príčiny, súčasný stav a možné dôsledky novembrového kalamitného poškodenia lesných porastov Slovenska. Valné zhromaždenie prijalo záver, výrazne sa odborne angažovať na riešení dôsledkov kalamity.

Ing. JÁN MORAVSKÝ, Agentúra SAPV

VIANOČNÝ MINITEST

1. Mnoho ľudí považuje vianočný stromček za starodávnu súčasť slovenských zvykov. Viete, kam až siaha táto tradícia?

a) do 6. storočia
b) do 16. storočia
c) do polovice 19. storočia

2. Na vianočnom stole nesmú chýbať oplátky. V niektorých dedinách ich piekol organista, ale oveľa častejšie to bolo povinnosťou niekoho iného. Viete, aké bolo jeho povolanie?

a) mlynár
b) učiteľ
c) hlásnik

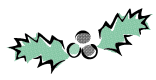

3. Príkazy a zákazy, ktoré sa viazali k Vianociam, sú často odôvodňované iracionálne, mnohé z nich však boli z praktického hľadiska pozitívne. Všetko muselo byť čisté a na svojom mieste, napríklad aj požičané veci museli byť vrátené. Magický zákaz priasť, tkať, šiť či prať až do Troch kráľov zabezpečoval ženám odpočinok bez toho, aby im niekto vyčítal, že leňošia. Čo malo postihnúť ženu, ktorá nedbala zákazov a pozrela sa v tom čase na vreteno?

a) pichanie v boku
b) ovdovenie
c) škaredý ženích

4. Podľa počasia na Štedrý deň ľudia usudzovali, aké výsledky v hospodárení ich očakávajú v nasledujúcom roku. Čo veštilo dobrú úrodu kvalitnej trávy?

a) veľký svetlý mesiac
b) množstvo hviezd
c) tmavé nebo

5. Na Vianoce sa pestovala aj bohatá ľúbostná mágia. Napríklad z jabĺčka sa dala zistiť totožnosť prípadného nápadníka. Viete ako?

a) podľa toho, odkiaľ jablká doniesli, mal byť ženích
b) z dlhého pásu jablčnej šupky vzniklo začiatočné písmeno jeho mena
c) z počtu vypadnutých zrniečok sa uhádol počet písmen v mene

6. V decembri boli zábavy zakázané až do Štefana – 2. sviatok vianočný. Na mnohých miestach Slovenska sa usporadúvali štefanské zábavy, ktoré organizoval mládenecký richtár. Na to, aby ho zvolili do tejto funkcie, musel mať prirodzenú autoritu a ešte čosi navyše. Čo to bolo?

a) rečnícke schopnosti
b) silu
c) peniaze

Uhádli ste?

1. Vianočný stromček je u nás pomerne mladá tradícia, ktorá siaha iba do polovice 19. storočia. Prišla k nám z nemeckých oblastí a bola najprv mestskou módnou záležitosťou. V niektorých oblastiach však stromčeky nezdobili ešte ani koncom 30-tych rokov 20. storočia.

2. Úloha napiecť oplátky sa najčastejšie ušla učiteľovi, alebo rechtorovi, ako sa kedysi nazýval. Mnohí mali dokonca túto prácu uloženú aj písomne v prijímacej zmluve.

3. Ženu malo za nedovolenú prácu postihnúť pichanie v boku. Povedzte, ktorá by riskovala?

4. Dobrú úrodu hrozna, kvalitnú trávu a veľa hydiny predpovedalo množstvo hviezd na oblohe. Tmavé nebo veštilo tmavé, teda plné stodoly a pivnice. Svetlý mesiac bol predzvesťou neúrody.

5. Jablko bolo treba očistiť na jeden ťah a dlhú šupku, ktorá vznikla, hodiť cez hlavu. Aké písmeno sa z nej zložilo, také malo byť začiatočné písmeno ženíchovho mena.

6. Peniaze vládnu svetom a inak to nebývalo ani na slovenskej dedine. Chlapec, ktorý chcel byť zvolený za richtára mládencov, musel pochádzať z bohatej gazdovskej rodiny, aby mohol doložiť k tomu, čo sa vyzbieralo a mal z čoho vyplatiť muzikantov, sálu alebo pohostenie.

(www.inzine.sk)

Nedávajme študentom ryby, ale kvalitnejšie udice!

(Dokončenie z 1. str.)

Ako teda na to?

Som optimista, pretože zo skúseností vieme, že boli už všelijaké časy a bolo treba prežiť. Som členom výboru regiónov v Bruseli, kde sa o týchto otázkach veľmi často diskutuje. Som optimista aj preto, že Brusel nechce, aby na území pristupujúcich krajín bolo horšie z hľadiska sociálnych napätí. Poľnohospodárstvo veľmi senzitívne reaguje na revolučné zmeny, panuje tu konzervatizmus v tom zmysle, že je to odvetvie závislé od biologického procesu, má isté dlhotrvajúce tendencie – roľník musí dlhý čas budovať, nemôže odísť z pôdy a znovu sa na ňu vrátiť. Poľnohospodárska politika musí byť jednotná a osobne si myslím, že tendencia by sa mala už len zlepšovať. Poľnohospodárstvo nechápem iba ako akési dotácie do pôdy ako výrobného prostriedku, ale niečo, čo vytvára obraz krajiny, umožňuje rozvíjať aj iné odvetvia, napr. potravinársky priemysel, strojársky priemysel a podobne. Je tu taká previazanosť sektorov, že to nie je zanedbateľný problém a bude sa musieť riešiť.

Najväčšiu časť svojho profesionálneho života ste venovali pedagogickej práci. Akú známku by ste Slovensku zapísali do indexu za predmet „vstup do EÚ“?

Slovensko má obrovský potenciál. Sú to schopní, múdri ľudí, ktorí sa nestratia vo vyspelom svete. Poznám mnoho našich mladých, ktorí sa úspešne uchytili. To nám dáva záruku, že ani v Európe nebudeme hrať posledné husle. V ostatnom čase sa naštartovali procesy, najmä z hľadiska tvorby nových pracovných miest, príchodu kapitálu. Aj keď ja na druhej strane kritizujem, že sa nerobí objektívna regionálna politika, že sú tu obrovské disparity medzi prístupmi k jednotlivým regiónom, verím, že ideme dobrou cestou. Je to však beh na dlhé trate. Výsledok sa zrejme dostaví až v priebehu 10 až 15 rokov, lebo každá takáto investícia má svoje etapy, kým sa začne prejavovať efekt z nej. Vôbec nemám obavy, a tak to vníma aj naša delegácia v Bruseli. Vo výboroch a komisiách nás prijímajú sympaticky. Vidím to tak, že Slovensko sa dobre uchytilo aj napriek mnohým chybám pri predvstupových rokovaniach. Ale tieto chyby sa stali aj v iných krajinách a rokovanie je vždy kompromis, je to boj myšlienok, z ktorých sa musí postupne všeličo odbúrať a zostane niečo, na čom sa musia partneri dohodnúť.

Vyspelá časť Európy si roľníka váži a s ním aj krásu, architektúru vidieka.

V čom je naša šanca?

Sme krajina s relatívne silným zázemím vedecko-technického potenciálu. Aj preto musí vyspelá Európa s nami veľmi vážne počítať. Nás, pedagógov a vedcov, by mala motivovať najmä lisabonská stratégia, ktorá stavia na obrovskom nástupe a podpore vedeckovýskumnej a vzdelávacej činnosti. Zázemie, ktoré Európa teraz vytvára pre to, aby sa dostala na úroveň USA, sa nedá dosiahnuť inak ako touto cestou. Aj keď na druhej strane si ako regionálny politik uvedomujem, že keď sa viac prostriedkov presunie do piliera vyššej tvorby pridanej hodnoty, do know-how, tak sa v prvých etapách možno trošku menej ujde na regióny. Ale to je otázka časového pohľadu. Keď sa v budúcnosti naakumulujú zdroje z naštartovaných pozitívnych tendencií, budú mať z toho úžitok aj okrajové regióny. My, Nitra a celý kraj, máme šťastie, pretože sa nachádzame v strategickom stredoeurópskom ekonomickom priestore - v trojuholníku Viedeň – Bratislava - Györ. Sme od Bratislavy iba na 100 km, čo nie je z hľadiska takýchto obrovských projektov nijaká vzdialenosť, a tak sme sa ocitli tesne na hranici zóny, ktorá sa v budúcnosti bude veľmi dynamicky rozvíjať.

Poznám mnoho mladých, ktorí sa úspešne uchytili. To nám dáva záruku, že ani v Európe nebudeme hrať posledné husle.

V jednom rozhovore ste sa vyjadrili, že informácie sú niekedy cennejšie ako peniaze, pretože ich rýchly tok prinesie ďalšie peniaze a umožní rozvoj. Dostávajú naši študenti také znalosti, ktoré budú v praxi skutočne potrebovať?

Myslím, že školy, univerzity by mali dávať udice, a nie ryby. Viesť študentov k tomu, aby sa k informáciám vedeli efektívne dostať. Nemyslím si, že by vzdelávanie malo byť závislé iba na súčasnej realite, ale je to trošku aj o víziách, o predstavách. Absolvent príde do nového prostredia, ktoré sa navyše dynamicky mení, mení sa legislatívne, ekonomické, makroekonomické prostredie, decentralizuje sa štátna moc, aj keď veľmi neochotne, ale presúva svoje rozhodovacie právomoci na regióny. Toto sú zmeny, ktoré budú dlhodobo ovplyvňovať aj myslenie a život ľudí. Keď mu nedáme udicu, iba tú rybu, uspokojí síce určitým spôsobom hlad po vedomostiach, ale nebude mať ďalšie nástroje, ako utíšiť svoj „hlad“ v budúcnosti. Naša univerzita musí z hľadiska lisabonskej stratégie, ktorou vyspelá Európa veľmi intenzívne žije, na tento vlak naskočiť. Nie je to len o množení vedeckovýskumných informácií, ale najmä o ich praktickej aplikácii. Mimoriadne dôležité je celoživotné vzdelávanie. Takže „udice“ by mali byť čoraz kvalitnejšie, premyslenejšie, sofistikovanejšie - a to by mala byť ďalšia vízia (aj) našej univerzity. Nemám obavy, často chodím na SPU, poznám na nej veľa progresívne mysliacich ľudí a viem, že je vedená týmto smerom. Je to veľmi dôležité, a to zdôrazňujem aj pri svojich cestách do zahraničia. V poslednej dobe sem prišla veľká skupina portfóliových investícií. To znamená investícií, ktoré zasahujú do viacerých rezortov súčasne. Investičná politika kraja je veľmi vyvážená. Minulý týždeň priniesli Hospodárske noviny oznam, že najväčší nárast zamestnanosti je v Nitrianskom kraji, pred Trenčianskym krajom. Investičný boom sa presúva, a preto je veda a technika dôležitá, aby sme využili prednosti, ktoré náš kraj a univerzita majú. Máme tu – a tým som chcel začať, najväčšiu koncentráciu študentov z hľadiska pomeru k počtu obyvateľstva, čo málokto v Nitre vie. Nitra je po Bratislave a Košiciach tretím najdôležitejším krajom z hľadiska vedecko-technického potenciálu Slovenska. Máme všetky predpoklady, aby sme boli úspešní, a to aj zapájaním sa do veľkých projektov, high technológií, biotechnológií, ktoré budú určovať smery ďalšieho rozvoja Slovenska, ale aj Európy.

Koniec roka je obdobím prianí ...

Stále sa cítim jedným z vás, aj keď ma teraz život trošku odsunul do inej funkcie. V prvom rade by som chcel všetkým kolegom zaželať pevné zdravie. Budú ho potrebovať, aby mohli rozvíjať tendencie, ktorými Európa žije. Okrem toho veľa študijných úspechov a ďalej záujem o študijné odbory na našej univerzite, pretože to je predpoklad jej rozvoja. Mladým ľuďom, ktorých si tiež mimoriadne vážim, lebo sú, a to nie je nadsádzka, budúcnosťou našej krajiny, želám dobrých pedagógov, ktorí im budú vedieť dávať tie spomínané udice! Našej univerzite prajem aj jedno, aj druhé. Slovensku, aby malo veľa takýchto univerzít, ktoré by vychovávali vzdelaných ľudí posúvajúcich vývoj vpred. Blížia sa najkrajšie sviatky roka, prajem pevné zdravie, veľa úspechov všetkým vám na našej drahej alma mater!

Poľnohospodárstvo nechápem iba ako dotácie do pôdy, ale ako niečo, čo vytvára obraz krajiny, umožňuje rozvíjať aj iné odvetvia.

Ďakujem za rozhovor a opätujeme vaše priania!

KATARÍNA POTOKOVÁ

S KRAJANMI ZO SRBSKA A UKRAJINY

Na hodine slovenčiny

Už sa vám niekedy stalo, že ste na chodbách univerzity alebo internátu začuli krásnu „štúrovskú“ slovenčinu? Zbytočne by ste sa obzerali v snahe nájsť v zástupe študentov dôstojnú postavu niektorého z národných buditeľov, nepochodili by ste. Týmto jazykom dodnes hovoria zahraniční Slováci v Báčskom Petrovci a ďalších kútoch juhovýchodnej Európy, kam kedysi zavialo ich prapraprarodičov. Štvoricu prvákov, študentov zo Srbska-Čiernej hory a Ukrajiny sme navštívili priamo na hodine jazykovej prípravy, ktorú vedie docentka Edita Rohaľová. Naša prvá otázka sa, prirodzene, týkala jazykových rozdielov a s nimi súvisiacej náročnosti štúdia na univerzite. Keď sa dievčatá a chlapci rozhovorili, až nám bolo ľúto, že noviny nemajú aj „zvukový výstup“, aby sme vám mohli ich zaujímavý dialekt sprostredkovať v origináli.

„Problém s jazykom nemám, chodil som na slovenské gymnázium v Báčskom Petrovci“, prezradil **Ivan Valent**, študent na FAPZ, ktorý k nám prišiel zo srbsko-slovenskej dedinky Erdevik. *„Naša slovenčina je však trochu iná, okrem archaizmov obsahuje aj zopár maďarských výrazov.*

Ani jeho bývalej spolužiačke **Maríne Medveďovej** z Báčskeho Petrovca štúdium v slovenčine nerobí ťažkosti. *„FBP som si vybrala hlavne kvôli jazyku“*, povedala nám. *„V Srbsku sú dve slovenské gymnáziá, ale na univerzitách slovenčina nie je, iba na jazykovej fakulte. A mňa zaujíma biológia a chémia. Rozumiem takmer všetkému, čo sa tu prednáša. No doma rozprávame nárečím, a keď u vás občas použijem niektorý staroslovenský výraz, kamaráti ky mi nerozumejú. Napríklad kračún, čo sú vaše vianoce. Ale pomôžeme si rukami-nohami...“*

Ďalšia srbská Slovenka **Ana Cicka** z Kovačice sa k štúdiu na MF dostala vlastne náhodou. *„Ale neľutujem, baví ma to stále viac a viac. Na gymnáziu v Kovačici sa predmety vyučujú v srbskom jazyku aj v slovenčine, takže nemám problém s odbornými názvami.“*

Študent FEM **Lyubomyr Makay**, ktorý pochádza z malej dedinky Seredne neďaleko ukrajinského Užhorodu, to mal ťažšie: *„Slovenské školy nemáme. Z päťtisíc obyvateľov našej dediny je väčšina Slovákov, ale týmto jazykom hovoria už iba starí ľudia. Nie je to však spisovná slovenčina, skôr nejaké východoslovenské nárečie. Všetci doma, okrem babky, hovoríme iba po ukrajinsky. Preto som musel pred odchodom na Slovensko chodiť k učiteľke na hodiny jazyka.*

Zaujímalo nás tiež, aké sú ich dojmy z prvých mesiacov strávených mimo domova.

„Páči sa mi tu. Bývam na Mladosti, a tak to mám kúsok do centra, napríklad do Tesca“, priznala sa so smiechom Marína a potom vážnejšie dodala: *„Slovensko poznám ešte z čias základnej školy, keď sme tu vystupovali s folklórnym súborom, ale aj vďaka spolupráci medzi naším a Párovským gymnáziom. Dobré kontakty so Slovenskom zabezpečuje aj Dom Matice slovenskej v Petrovci, pomáha nám vybaviť víza, krajanské preukazy alebo štipendiá, ktoré dostávame.“* Ani Ivan nie je u nás po prvýkrát, predčasom

(Pokračovanie na 4. str.)

Toľko žita mechov, koľko na povale orechov

(Dokončenie z 1. str.)

V časti hry, ktorá znázorňuje obdarovanie Ježiška - oferu - sa objavujú tieto repliky:

Já mu dám čapičku na jeho malú hlavičku.

Já mu dám ovcu k tomuto zvoncu.

Já mu dám jabĺčko, abi mal ždi červené líčko.

Kubo: Já ňemám, len títo staré krpce, tí bi boli Ježiškovi velké, už si ich len sám ňehám.

Okrem pastierov a cigánok chodievali počas Štedrého dňa po dedine aj menšie skupinky detí a mládeže - koledníci, ktorí mali svoje obľúbené vinše, napr.:

Vinšujem vám tolko žita mechov, kolko máťe na povali orechov.

A moc sviňek do roka, abi sťe aj druhím mohli pomócť.

Vinšujem vám tolko ďietok, kolko je na lúke kvietok.

A ja vám vinšujem ňeska, abi vám s povala palla deska a abi vám po chrbte treskla.

Sviatočnosť tohto dňa sa prejavovala nielen v úkonoch magického charakteru. Osobitná pozornosť sa venovala úprave príbytku a štedrovečerného stola. Súčasťou výzdoby bol vianočný stromček - krispán a otiepka slamy v rohu izby. K nej sa zametali smeti spod stola a povrieslom z nej sa oväzovali a omotávali všetky ovocné stromky, aby bola dobrá úroda. Na stôl sa pod sito dávala kukurica, jačmeň a žito, bola tam i miska s kávou spoločná pre všetkých členov rodiny, nadrobený koláč a ovocie.

Pred začiatkom štedrej večere i po nej sa po dedine *plískalo vánočňákmi* (bičmi). Gazda si sadol za stôl, gazdiná s deťmi ostala vonku. Najmenšie dieťa nieslo iba sviečku, ktorou sa potom zasvecoval stromček, ostatní niesli med, oblátky, orechy a malú otiepku slamy. Na dvere sa klopalo trikrát, až potom mohla gazdiná s deťmi vstúpiť dnu :

Čo ňeseťe? Zdraví, šťasťí.
Čo ňeseťe? Zdraví, šťasťí, hojné bošské požehnáňí.
Čo ňeseťe? Zdraví, šťasťí, hojné bošské požehnáňí.
Vinšujem vám ťíto slávne svátki Krista Pána naroďeňí, abi vám dal Pán Boh zdraví, šťasťí, hojné bošské požehnáňí a po smrťi královské ňebeské obsáhnuťí.

A. Bugárová: Zimná Nitra

Oblátka so zapečeným petržlenom sa dávala aj *hovádkam*, aby boli účastné svätej večere. Po jej skončení chodili pod okná za výslužku do košíka spievať chudobné deti. Zvykom bolo i vinšovanie rodín medzi sebou. Každá mala svoju pesničku :

Janko kováč okrúhli, upískaní od uhlí,
ten bi nám tu velmi búchal,
Ježiško bi sa nalakal
Jožko krajčír móže íť,
čo nakranne, buďe šiť.
Ušijeme mu čapičku na jeho malú hlavičku,
Nohavički, dolomán,
buďe z ňeho velkí pán.
(Zabáková)

Anďel zav trúbu, zatrúbev Bohu,
aleluja, aleluja, chvála Pánu Bohu.
Zav Ondrej trúbu, zatrúbev Bohu,
kuráťečko, prasáťečko, chvála Pánu Bohu. (Števková)

Spievanie kolied v kruhu rodiny a pod oblokmi bolo významnou zložkou štedrej večere, pripomínajúcou kresťanský význam vianočných sviatkov.

Tradície vianočného obdobia v Lehote a vo Veľkom Záluží od informátorov, narodených v rokoch 1910 a 1911, ktorí dnes už nie sú medzi nami, v rámci terénneho výskumu zozbierala

Mgr. Ing. DANUŠA MORAVČÍKOVÁ

NA POČIATKU BOLO INTERNÁTNE ROZHLASOVÉ ŠTÚDIO

Z vyštudovaného vinára no-vinár

V roku 1997 promoval na Fakulte záhradníctva a krajinného inžinierstva. Ako sa z absolventa poľnohospodárskej univerzity stane novinár a mediálne známa osobnosť? To bola prvá otázka, ktorú sme mu na „diaľku“ položili. Ing. MAREKOVI TRUBAČOVI, hovorcovi prezidenta Slovenskej republiky.

V prvom rade si musíte vybrať tú správnu univerzitu – SPU. Žartujem. Ale naozaj sa to začalo na SPU, vtedy ešte na VŠP. Ako študent bývajúci na Mladosti som zakotvil v CRŠ (Centrálne rozhlasové štúdio) a tam som sa dostal k mikrofónu a moderovaniu, diskotékam. Oslovili ma z vtedajšieho Rádia Nitra, kde som moderoval správy. Po skončení školy sa mi práca s mikrofónom zapáčila natoľko, že som sa za minimálnu mzdu 3700 Sk zamestnal v komárňanskom Rádiu Local FM. Odtiaľ som sa konkurzom dostal do spravodajstva VTV, neskôr do TV Luna a popri čítaní správ v rádiách Forte a Expres som nakoniec zakotvil v spravodajskej televízii TA3.

No a to som ešte stále nedospel k tomu postu hovorcu. Ale aspoň vidíte, že veľa hovorím, a to je jeden z predpokladov. Celkom vážne však ponuka od prezidenta Gašparoviča prišla až po mojom návrate do TA3 po študijnom pobyte v USA. Absolútne nečakane mi jednoducho zazvonil v júli telefón, kde mi z Kancelárie prezidenta oznámili, aby som prišiel do paláca na pohovor. Prišiel som a teraz tam chodím pravidelne. Do roboty.

Takže vaše novinárske bunky sa prejavili už počas štúdia…

Inklinoval som k práci s ľuďmi. Bol som v CRŠ, vo fakultnom seináte. Od detstva som chcel byť vinárom, lebo mi pri prešovačke chutil sladký hroznový mušt. Nikdy som ani len nepomyslel na to, že budem robiť v rádiu, alebo dokonca v televízii. Nakoniec sa však z vyštudovaného vinára stal novinár. Ja som si tam teda písal pomlčku „no-vinár“.

Ako redaktor ste oslovovali známe osobnosti politického života. Ako sa cítite teraz na druhej strane, v opačnej úlohe?

Úplne v pohode. Viem, čo odo mňa ekolegovia ako od hovorcu chcú, zároveň však poznám ich zbrane, a preto to majú niekedy ťažšie...

Hovorca prezentuje cudzie názory. Stotožňujete sa s nimi?

Ak chcete byť dobrým hovorcom a vierohodným prezentátorom názorov, tak sa musíte vedieť stotožniť s myšlienkami svojho nadriadeného. Inak ste len hovoriaci panák.

Aký teda má byť dobrý hovorca?

Dobrý hovorca? Asi by mal „dobre hovoriť“.

Vaša práca si vyžaduje prehľad v mnohých oblastiach politického a spoločenského života. Ako sa pripravujete, aby ste boli aktuálne informovaný o všetkom, čo sa deje?

Sledujem správy, čítam noviny, diskutujem s novinármi, politikmi aj s bežnými ľuďmi na ulici. Ale hlavne ráno mám na stole podrobný monitoring médií, ktorý si musím prečítať, aby mi nič neušlo. A aby som vedel informovať prezidenta a poradiť mu, ako reagovať.

Aký je váš pracovný deň?

Ráno vstávam. Oholím sa a utekám (autom) do roboty. Musím prísť skôr ako prezident. Pripraviť si monitoring a hneď po jeho príchode ho informovať a poradiť sa o programe dňa a o mediálnych výstupoch. Cez deň vybavím stovky telefonátov a e-mailov, organizujem výstupy prezidenta a pripravujem žiadosti o rozhovor. Navštevujú ma rôzni ľudia a dokonca raz mi volala jedna pani, že má nastúpiť do výkonu trestu a s plačom ma prosila o amnestiu. Popritom všetkom musím byť svojmu „šéfovi“ neustále po ruke. Samozrejme, maximálne informovaný, a to dá naozaj zabrať. Chodím s ním na všetky jeho pracovné aktivity. Doma i v zahraničí.

Často hovoríme o tom, že naša univerzita poskytuje univerzálne vzdelanie. Stotožňujete sa s týmto tvrdením? Zužitkujete vo svojej terajšej pozícii vedomosti, ktoré ste počas štúdia získali?

Ale určite. Myslím, že z SPU vyšlo a stále vychádza veľa kvalitných odborníkov. Ja som na svoju alma mater hrdý a netajím svoj vzťah k agrosektoru, prírode a všetkému, čo mi škola dala. Myslím, že keby som sa práve na SPU nebol dostal k mikrofónu, dnes by som zrejme nerobil to, čo robím. Možnosti vzdelania v Nitre sú také široké, že školu s názvom VŠP právom nazvali univerzitou.

Na koho, alebo na čo najradšej spomínate zo svojich študentských rokov?

Na spolužiakov – kamarátov, ktorých mám asi na celý život. Na krásnu rozkvitnutú májovú Nitru, prechádzky na Kalváriu či pod Zobor, prvé lásky a preplnené posluchárne s docentmi a profesormi, ktorí nám výrastkom dávali rady do života, ktorých zmysel sa časom skutočne napĺňa.

Vieme, že ste neprerušili vzťahy s alma mater, ste doktorandom na FZKI. Uvažujete o tom, že sa v budúcnosti snáď vrátite k svojej pôvodnej profesii?

V prvom rade sa chcem vrátiť k svojmu školiteľovi, nakoľko som mal už dlho prerušené štúdium. Pri tejto práci je to s časom ešte ťažšie, ako keď som bol novinárom. No a k profesii inžiniera záhradníctva a vinára sa vracať nemusím. Dodnes s otcom vyrábame víno a rýpeme sa v zemi, ako sa na správnych „hnojárov“ patrí.

Naše redaktorské dušičky sa potešili, keď ste povedali, že ste počas pobytu v USA čítali Poľnohospodára na internete. Čo vás v ďalekej cudzine najviac zaujímalo?

Bol som zvedavý, ako a čím žije škola, na ktorej som strávil svoje najkrajšie roky. Chcel som vedieť, či Poľnohospodár vôbec ešte existuje, prezeral som si internet a vyšlo to!

Blíži sa opäť sviatočný čas, onedlho privítame nový rok…

Želania do nového roka sú pre mňa gýčové klišé. Ja vám chcem všetkým zaželať to najlepšie do každého nového dňa, ktorý na vás čaká! Ale hlavne príjemné chvíle na našej alma mater!

Ďakujeme za rozhovor. Prajeme všetko dobré!

K. POTOKOVÁ

Nerozprávkové rozprávky

O RYBÁCH

V to ráno došli v debnách a košoch veľké zásielky rakov z Nemecka. Trh zaplavili aj biele ryby z Holandska a Anglicka. Vybaľovali sa zlatohnedé rýnske kapry, také krásne svojím červenkavým kovovým leskom, so šupinami ako pásikmi bronzového emailu; potom kovovosivé veľké šťuky, tí suroví vodní zbojníci, roztvárajúci svoje dravčie papule; ďalej temné a veľkolepé liene, ponášajúce sa na červenú meď, potiahnutú zelenou patinou. Koše hrúzov a okúňov, kopy pstruhov, hŕby belíc, obyčajné ryby chytané do čereňa tvorili prostred tej prísnej zlatej hnede, fľaky veselej bielej farby oceľovobelasých chrbtov, prechádzajúcich postupne do priehľadnej jemnosti brúch; veľké snehobiele riečne fúzače tvorili ostrý svetlý tón v tomto kolosálnom zátiší. Do nádrží pomaly vsýpali celé žochy mladých kaprov. Koše úhorov sa prázdnili razom a padali na dno nádrží ako jediné klbko hadov, zatiaľ čo veľké úhory, hrubé ako detská ruka, najprv zdvihli hlavu a potom vkĺzli pod vodu svižne, ako užovky skrývajúce sa v húštine. *E. Zola: Brucho Paríža*

ZAUJÍMAVOSTI Z UNIVERZITNÉHO SVETA

Vivat academia!

Britská agentúra UCAS vydala prvé svedectvo, ako sa mladí ľudia z nových krajín únie chopili možnosti študovať v zahraničí. Zo štatistík vyplýva, že od mája sa záujem Slovákov o vysokoškolské vzdelanie vo Veľkej Británii významne zvýšil. Zatiaľ čo vlani navštevovalo britské univerzity v prvom semestri iba 18 Slovákov, teraz ich je 98. Počet slovenských študentov zapísaných na riadne štúdium sa teda zvýšil zhruba päťnásobne. Ešte výraznejšie sa na tamojších univerzitách „podpísali“ Cyperčania, ktorých nastúpilo 1324. Avšak zatiaľ, čo občania Cypru patria v Spojenom kráľovstve medzi tradičných zahraničných poslucháčov, Poliaci, Slovinci a Slováci svojím záujmom o štúdium britských expertov prekvapili. Konkrétne Poliakov bolo tento rok prijatých šesťkrát viac ako v minulom roku.

Úplné štatistiky chýbajú. Slováci sa nevybrali študovať iba na ostrovy, ale aj na univerzity v ďalších európskych krajinách. Tie však presné štatistiky nezverejnili. Napríklad v Nemecku od mája neexistuje žiadna centrálna evidencia študentov z nových krajín únie, pretože sú evidovaní ako občania EÚ a údaje o nich sa nezbierajú. Veľa mladých ľudí odišlo študovať do Francúzska, zvýšil sa aj záujem o univerzity v Nemecku a Rakúsku, kde je možné získať štipendiá alebo rôzne úľavy od platenia školného.

Podobné možnosti sú aj v Británii. Od školného je tu oslobodený každý študent, ktorého rodičia zarábajú ročne menej ako 21.475 libier, čo je v prepočte viac ako milión korún. Pravidlo platí nielen pre Britov, ale aj pre občanov ostatných štátov Európskej únie.

Zo štatistík UCAS je možné zistiť aj to, ako študentov z jednotlivých krajín pripravili na zahraničné štúdium ich domovské školy. UCAS totiž monitoruje nielen počty prijatých študentov, ale aj počty podaných prihlášok. Z porovnania vyplýva, že najlepšie sa darí Poliakom (83-percentná úspešnosť), Maďarom a Lotyšom.

www.czsk.net/svet

NA VERNISÁŽI PRÁC ŠTUDENTOV FAKULTY ZÁHRADNÍCTVA A KRAJINNÉHO INŽINIERSTVA

(Letná) škola hrou

Povedal by spokojne aj veľký Komenský, keby bol 29. novembra popoludní prišiel na Fakultu záhradníctva a krajinného inžinierstva na Tulipánovej ulici. Bolo niekoľko minút pred štvrtou a ešte sa doťahovali posledné detaily výstavy výtvarných prác študentov, ktorí sa zúčastnili na tohtoročnej letnej škole umeleckých zručností, schádzali sa hostia. Medzi nimi rektor Imrich Okenka a ďalší predstavitelia vedenia univerzity, pedagógovia, rodičia.

No podvečer patril najmä hlavným aktérom – študentom výtvarníkom. Vernisáž otvoril **prof. J. Supuka**, vedúci Katedry záhradnej a krajinnej architektúry. Pripomenul, že sa pred niekoľkými rokmi zrodila dnes už úspešná tradícia. „Je logické, že význam tejto činnosti je v súvislosti so záhradnou a krajinnou architektúrou veľký, veď odborná zdatnosť vo výtvarnom prejave úzko súvisí s navrhovaním parkov, záhrad a iných objektov záhradnej a parkovej tvorby“, zdôraznil.

Dušou podujatia bola i tento raz **Mgr. Slávka Laurová**, ktorá je študentom nielen učiteľkou, ale generačne aj kamarátkou. „Toto leto sme strávili týždeň v Kremnici, ktorá má krásne historické jadro aj okolie. Študenti mali bohatú inšpiráciu a mohli si vybrať množstvo námetov. Oproti predchádzajúcim rokom to bolo o to ťažšie, že pracovali v exteriéri. Rozišli sa po meste a okolí, na mieste kreslili, maľovali, po večeroch to dotvárali. Boli veľmi snaživí a aktívne sa chopili svojej úlohy, nebolo ich treba naháňať, aj keď historické mesto ponúka veľa lákadiel. Myslím, že obrazy sú dôkazom ich talentu a šikovnosti. Myslím, že umelecká stránka vzdelania je nevyhnutná a takýto spôsob rozvoja tvorivosti, vzhľadom na to, že je to v letnom období a na mimouniverzitnej pôde, je veľmi atraktívny. Chcem sa veľmi pekne poďakovať za teoretickú aj praktickú pomoc pani doc. PhDr. Oľge Felixovej, CSc., z Katedry výtvarnej tvorby a výchovy pedagogickej fakulty UKF v Nitre a doktorandovi Ing. Branislavovi Štrbovi.“

Atmosféra bola výborná. Napriek zimnému obdobiu s kúskom uplynulého leta.

Snímky: P. HRUBÍK

Medzi hosťami sme oslovili aj **doc. Oľgu Felixovú**: „Keď sa konštituoval odbor záhradná architektúra, požiadal ma prof. Hrubík, aby som im pomohla s výučbou dejín výtvarného umenia. Slávka Laurová, moja bývalá študentka, sa so mnou tiež radila, pretože toto je predsa len špecifické štúdium, pripravujú sa tu odborníci, ktorí budú v praxi tvoriť. Aj tento rok som prijala Slávkino pozvanie a vybrala som sa s nimi do Kremnice. Táto výstavka je potešením pre samotných študentov, ale aj pedagógov, ktorí ich viedli. A určite aj pre celú školu, lebo je to prezentácia niečoho, čo je v tomto type štúdia zriedkavé. Aj študenti, aj pedagógovia tomu venujú svoj voľný čas. Chodievam na krajinárske kurzy už veľa rokov a vždy sa tam vytvorí tvorivá atmosféra, ktorá je prínosom pre študentov. Týždeň koncentrovanej práce, jeden druhého inšpiruje, je to veľmi užitočná vec...“, dodala.

Vernisáž však patrila v prvom rade mladým výtvarníkom, za ktorých hovorili ich práce: **Katke Urbanskej, Michalovi Štigovi, Katke Klimekovej zo Zvolena, ktorá študuje interiérový dizajn, dvom študentkám z moravskej Lednice - Katke Matyašovej a Terezke Trochtovej, Denise Števíkovej, Tomášovi Ivaničovi, Maťke Roškovej, Zuzke Horňáčkovej, Janke Mihalíkovej, Marte Buchtovej, Lackovi Bakaymu, Diane Horváthovej a Branislavovi Štrbovi.**

Prajeme im veľa úspechov!

K. POTOKOVÁ

„Výstavka je potešením pre študentov, ale aj ich pedagógov“, hovorí doc. Felixová. Na snímke s rektorom I. Okenkom a prof. J. Supukom.

● SÚŤAŽ ● SÚŤAŽ ●

Príslovia netradične

Kvapalná substancia vyrobená postupným odšťavovaním a kvasením bobuľovín obsahuje súhrn výrokov objektívneho charakteru, vystihujúcich skutočnosť v jej reálnej podstate.

Spoznali ste príslovie? Vaše odpovede čakáme do 31. decembra na adrese: Redakcia Poľnohospodár, Slovenská poľnohospodárska univerzita, Tr. A. Hlinku 2, 949 76 Nitra, e-mail: redakcia@polnohospodar.sk. Pre jedného výhercu máme pripravené tričko a šiltovku s emblémom SPU.

Mikuláš v klube

Sviatok svätého Mikuláša býva dobrou príležitosťou na obdarúvanie našich blízkych. Veľkosť a druh darov závisí od toho, ako sme počas celého roka sekali dobrotu. Buď nájdeme v topánkach balíček sladkostí, alebo kus uhlia (čo pri dnešných cenách energií nemusí byť na zahodenie).

Študenti SPU dostali darček v podobe Mikulášskeho mecheche Klubu kultúrnej a záujmovej činnosti, v rámci ktorého sa prezentovali jednotlivé umelecké súbory a záujmové združenia. Vo vestibule ŠD Mladosť si všetci už od rána mohli pozrieť zaujímavú výstavu fotografií. Popoludní nasledovali v spoločenskej miestnosti prezentácie jednotlivých združení, ktoré sa však stretli s veľmi malým záujmom študentov. Našťastie, inak tomu bolo v podvečerných hodinách pri kultúrnom programe umeleckých súborov. Smiech, potlesk a iné prejavy spokojnosti dávali tušiť, že dlho pripravovaná akcia sa predsa len neminie účinku a diváci si odnesú spomienku na príjemne strávený večer. K tomu iste pomohla večerná mikulášska diskotéka a samotný Mikuláš, ktorý síce nerozdával darčeky, ale priniesol so sebou dobrú náladu. A to je niekedy viac ako vrece plné dobrôt.

A mne nezostáva nič iné, len sa poďakovať všetkým, ktorí prispeli k vydarenému priebehu tohto dňa: **fotokrúžku, Mládeži Slovenského Červeného kríža, poľovníckemu krúžku Buteo, AIESECu, Klubu kaktusárov, Elase, Fonsu, klubu tanečného športu Lúče, folklórnemu súboru Zobor, Divadlu Krížom–Krážom, Divadielku na Osmičke, IRŠ Mladosť, poriadkovej službe ŠD Mladosť; technické zabezpečenie: Róbert Kollár a Miloš Kanala.**

Dovidenia o rok!

Ing. RASTISLAV JANERLA, KKZČ

VÝBEROVÉ KONANIA

Rektor Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre v zmysle § 77 ods. 1 zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov vypisuje výberové konanie na obsadenie:

➤ **miesta vysokoškolského učiteľa pre výučbu predmetov hodnotenie kvality ŽP a environmentálne manažérske systémy na Katedre krajinného plánovania a pozemkových úprav FZKI.**

Podmienky:
- VŠ vzdelanie poľnohospodárskeho alebo prírodovedného zamerania,
- akademický titul PhD., alebo ekvivalent,
- aktívna znalosť jedného svetového jazyka (OSN) – preukázať štátnou jazykovou skúškou alebo pohovorom,
- znalosť práce s PC v rozsahu MS Office – preukázať certifikátom, zamestnanci SPU preukázať certifikátom vydaným na základe formalizovanej skúšky IKT,
- dobrá pracovná morálka a morálna bezúhonnosť – adekvátne preukázať;

➤ **funkčného miesta profesora pre študijný odbor aplikovaná biológia na Katedre chémie FBP** (uzávierka výberového konania je 31.12. 2004);

➤ **funkčného miesta docenta na Katedre strojov a výrobných systémov MF pre výučbu predmetov mechanizácia rastlinnej výroby, mechanizácia poľnohospodárskej výroby, stroje pre rastlinnú výrobu, zberové stroje;**

➤ **funkčného miesta docenta pre študijný odbor záhradná a krajinná architektúra na Katedre záhradnej a krajinnej architektúry FZKI;**

➤ **funkčného miesta docenta pre študijný odbor záhradníctvo na Katedre zeleninárstva FZKI;**

Konkrétne podmienky a všeobecné kritériá na obsadzovanie funkčných miest profesorov a docentov sú uvedené na webovej stránke SPU www.uniag.sk a na úradnej výveske SPU.

Prihlášky s profesijným životopisom, overenými dokladmi o štúdiu, potvrdením o praxi a ďalšími požadovanými dokumentmi zasielajte **do 7. januára 2005** na Útvar personalistiky, EPaMU Rektorátu Slovenskej poľnohospodárskej univerzity, Tr. A. Hlinku 2, 949 76 Nitra.

Na hodine slovenčiny

(Dokončenie z 2. str.)

navštívil Slovensko vďaka folklóru. Tak mu prirástol k srdcu, že sa nestihol na univerzite ani poriadne zohriať a už pôsobí ako tanečník vo FS Zobor.

Na všetkých štyroch urobila veľký dojem slávnostná atmosféra v aule pri štátnych imatrikuláciách. Ana bola aj v študentskom sprievode mestom: *„Počasie sa nám príliš nevydarilo, ale imatrikulácie sa mi páčili. Zábavný bol najmä krst mliekom, našťastie, podarilo sa nám pred ním zachrániť, obetovali sa chlapci.“*

Blížia sa sviatky, ktoré všetci strávia doma so svojimi blízkymi. Nemohli sme sa preto obísť ani tému vianočných tradícií.

„Každá dedina má svoje zvyky“, povedala nám Marína. *„U nás v Petrovci, kde sú väčšinou evanjelici, ideme na Štedrý večer do kostola a potom si sadneme k večeri. Podávajú sa jedlá pripravené podľa starých receptov, napríklad krumple na tepši - zemiaky nakrájané s klobásou alebo mäsom, upečené na plechu. Večer chodia po domoch vinšovať deti a po polnoci chlapi.“*

„Naším tradičným štedrovečerným jedlom je sarma – ryža s kapustou a mäsom“, pridal sa Ivan. *„Po večeri idú chlapi po domoch ’zapukávať’ s petardami, takže sa celá dedina ozýva až do rána. Vinšovníkov ponúkajú dievčatá koláčmi a vínom, Erdevik je vinárska oblasť známa najmä svojím rizlingom.*

V Lyubomyrovej dedine sa gazdinky v slovenských rodinách majú na Štedrý deň čo obracať. *„Podľa tradície musíme mať na stole dvanásť rôznych chodov“*, prezradil nám. S darčekmi to však majú vyriešené šalamúnsky: obdarúvajú sa na Vianoce aj na Nový rok.

L. ZÁHORÁKOVÁ

Jazyková príprava s docentkou Editou Rohaľovou pomáha Ane, Marine, Lyubomyrovi, Ivanovi a ďalším zahraničným študentom zdokonaliť sa v slovenčine.

NAMIESTO AGRESÍVNEHO PREDÁTORA DOMÁCI MAZNÁČIK

Neobyčajný prírastok v univerzitnom vivárii

Päťročný kajman okuliarnatý, ktorého nedávno získalo naše univerzitné vivárium, je dôkazom, že aj taký nevypočítateľný predátor, ako je krokodíl, môže byť mierumilovný tvor. Pri pohľade na to, ako sa nechá pokojne pestovať v náručí alebo kŕmiť z ruky, vás možno trošku zamrazí, vedúci vivária Ing. JAROSLAV POKORÁDI, ktorý sa o neho stará, sa však len usmieva.

Správu o krokodílovi Rikovi priniesli snáď už všetky slovenské médiá. Niet sa čo diviť, s prítulným kajmanom sa človek asi často nestretne...

Myslím, že je to svetová rarita. Kajmana nám daroval manželský pár z Banskej Bystrice, ktorý sa o neho staral od mláďaťa. Venovali sa mu, naučili ho „prijímať“ ľudský dotyk. V lete sa u nich doma pohyboval v záhrade, bol zvyknutý na iné zvieratá, ktoré chovali. Pomaly sa však už nevošiel do akvária a práca s ním si vyžadovala stále viac pozornosti. Rozhodli sa darovať ho organizácii, ktorá by mu dokázala zabezpečiť potrebný welfare. So zoologickými záhradami nemali dobré skúsenosti, tak sa obrátili na naše vivárium. Hoci sme malé zariadenie, snažíme sa zvieratám vytvoriť nadštandardné podmienky a zabezpečiť ich nároky v maximálnej miere.

Aké nároky má teda taký kajman?

Okrem potrebnej teploty a vlhkosti vzduchu, čo sú klasické podmienky, potrebuje najmä priestrannú nádrž, výbeh na súši a samozrejme potravu. Náš nový „chovanec“ bol zvyknutý na kuracie srdcia, skonzumuje ich pol kilogramu každý tretí deň. Kŕmime ho vo vode, takmer na hodinu presne vie, kedy je čas obeda. O výbeh sa delí s maskotom vivária, korytnačkou Vincom. Nie sú s nimi nijaké problémy, vzájomne sa úplne ignorujú. Avšak skôr, ako ho z nádrže preložíme do výbehu, treba ho asi polhodinku pestovať v náručí ako malé dieťa, inak javí známky nevôle. Pre tento druh zvierat je charakteristické, že sýčia a nafukujú sa, keď sú rozrušené.

Takže pestovanie a hladenie si vlastne vynucuje?

Áno, je na to zvyknutý. Aj keď je to plaz a nemá citlivú pokožku, reaguje na telesnú teplotu. Keď ho vytiahnem z vlažnej vody a vezmem na ruky, alebo hladím, cíti teplo a je mu to príjemné. Jeho predchádzajúci majitelia mu päť rokov vštepovali, že človek nie je pre neho ďalší predátor, ale niekto, kto ho kŕmi a stará sa o neho. Také niečo sa dá dosiahnuť iba skutočne trpezlivou chovateľskou prácou. A my v nej pokračujeme. Pre živočíchy určené pre záchranný chov a návrat do prírody by to bolo, samozrejme, nevhodné. No väčšina pašovaných, zhabaných, nájdených alebo – ako v tomto prípade – darovaných zvierat by vo voľnej prírode neprežila, a tak sú chtiac-nechtiac doživotne odkázané na ľudskú opateru. Našou úlohou je poskytnúť im akési luxusné „väzenie“.

Nemáte obavy, že sa obnovia jeho predátorské inštinkty?

Pokiaľ radikálne nezmeníme jeho životné podmienky, nie. Ak by sme ho však začali kŕmiť živou potravou miesto neživej, alebo by dostal kajmaniu partnerku či partnera, jeho správanie voči ľuďom by sa určite zmenilo. Chránil by si svoje teritórium a prejavoval by sa agresívnejšie. To zatiaľ nehrozí, na jedálnom lístku zostávajú kuracie srdcia a ani o partnerovi sme ešte nerozmýšľali. Okrem toho, pri kajmanoch je problematické zistiť pohlavie, vyšetrenie sa musí robiť röntgenom. A to by bol pre neho zbytočný stres, teraz je dôležitejšie, aby sa adaptoval na nové prostredie.

Kajman okuliarnatý (Caiman crocodilus fuscus) pochádza z tropických oblastí Strednej a Južnej Ameriky. Z pohľadu medzinárodných dohovorov a európskej legislatívy o ochrane živočíchov patrí medzi zvieratá, ktorým síce nehrozí bezprostredné vyhynutie, ale mohlo by sa tak stať, ak by ich držba a obchod neboli regulované štátnymi orgánmi.

Pred pár týždňami ste previezli do vivária časť kontrabandu zabaveného políciou vo Vajnoroch. O ktoré živočíchy ide a ako sa im darí?

Bol to najväčší zadržaný kontraband s chránenými živočíchmi na Slovensku. Policajné a colné orgány zabavili 210 suchozemských korytnačiek, niekoľko exemplárov vzácnych leguánov (Brachylophus fasciatus) z ostrova Fidži a párik veľhada madagaskarského (Sanzinia madagascariensis). Takmer všetky zadržané druhy sú priamo ohrozené vyhubením a sú zaradené v najprísnejšej skupine celosvetovej ochrany (príloha I dohovoru CITES). Žiaľ, veľa exemplárov bolo uhynutých, resp. v zlom zdravotnom stave a je pravdepodobne, že napriek starostlivosti veterinárov a odborných ošetrovateľov asi pätina uhynie. Zvieratá boli chované (ak sa dá vôbec použiť slovíčko chované) v absurdných podmienkach bez zabezpečenia základných životných potrieb. „Chovateľom“ preto hrozí okrem obvinenia z trestného činu nelegálnej držby chránených živočíchov aj obvinenie z týrania zvierat. Veľhady madagaskarské sme umiestnili v univerzitnom viváriu. Po minimálne 30-dňovej karanténe ich preložíme do expozičnej časti prístupnej verejnosti. Ostatné zvieratá sú v ZOO Bojniciach.

Ďakujem za rozhovor. **(za)**

A tento e-časopis poznáte?

Preslia
www.ibot.cas.cz/preslia

Pri našom spoločnom putovaní „virtuálnou vedou“ sa dnes zastavíme u našich západných susedov a predstavíme vám časopis, ktorý prekročil nielen národný, ale aj európsky rámec.

Preslia je časopis Českej botanickej spoločnosti, ktorý publikuje pôvodné vedecké práce zamerané na systematiku, morfológiu a ekológiu rastlín, vegetačnú analýzu, fytosociológiu a floristiku. Prednostne ponúka priestor prezentovaniu výsledkov európskeho výskumu, vítané sú však aj príspevky z ďalších oblastí sveta. Periodikum vzniklo v roku 1914 a je pomenované na pamiatku dvoch významných českých botanikov, bratov Karla Bořivoja Presla (1794-1852) a Jana Svatopluka Presla (1791-1849). Vychádza 4-krát ročne, príspevky sú v anglickom alebo nemeckom jazyku, výberovo v češtine. Preslia si našla svoje miesto v takých databázach ako Current Contents/Agriculture, Biology & Environmental Sciences, Science Citation Index Expanded, Web of Science“ a SciSearch.

PhDr. ĽUBICA JEDLIČKOVÁ

Z VOLEJBALU

VŠK Púchov - VK EKONÓM SPU NITRA 3 : 0 (25:18, 25:23, 25:12). Zostava: Šalata, Paška, Valent, Szoke, Gál, Zentko (libero Kostka, Keltoš, Ďurica, Kačur). Nitrania hrali u finalistu minuloročného play off, ktorý je momentálne na 6. mieste. Naši hráči mali v prípade úspešného výsledku ešte šancu dostať sa do prvej šestky, domáci sa však po niekoľkých neveľmi úspešných výsledkoch dobre pripravili na zápas a zaslúžene vyhrali.

VK Cityfarma Nové Mesto n/Váhom - VK EKONÓM SPU NITRA 3 : 1 (25:18, 18:25, 25:20, 25:17). Zostava: Šalata, Paška, Valent, Szoke, Gál, Zentko (libero Kostka, Keltoš, Ďurica, Kačur). Hostia prišli do Nového Mesta s úmyslom uspieť a nazbierať čo najviac setov, ktoré sa budú započítavať aj v nadstavbovej časti. Začiatok zápasu bol obojstranne opatrný a lepšie vyšiel domácim. V druhom sete sa naši hráči po pokynoch trénera postarali o víťazstvo, v poslednom, rozhodujúcom, sa však domáci opäť prebudili a získali dôležitý set pre seba.

VK EKONÓM SPU NITRA – PU Prešov 1 : 3 (18:25, 14:25, 25:20, 16:25). Zostava: Šalata, Keltoš, Valent, Szoke, Gál, Zentko (libero Šimo, Halás, Kostka, Paška). Domáci zachytili úvod stretnutia, lepšie hrajúci hostia si však vytvorili náskok, ktorý spoľahlivo udržiavali počas oboch úvodných setov. Ťažili najmä z dobrého taktického servisu a dobre pripraveného útoku. V treťom a neskôr aj vo štvrtom sete domáci hráči obmedzili počet vlastných nevynútených chýb a dostali súpera pod tlak. Do polovice posledného setu dokázali držať krok s lídrom tabuľky, no potom hostia opäť zobrali vývoj zápasu do svojich rúk.

VK EKONÓM SPU NITRA – VK Chemes Humenné 2 : 3 (23:25, 25:19, 16:25, 14:25, 10:15). Zostava: Šalata, Paška, Valent, Szoke, Gál, Zentko (libero Šimo, Keltoš, Kostka, Kačur, Halás). Zápas bol obojstranne vyrovnaný a chlieb sa lámal na konci prvého setu. Domáci dotiahli vývoj na 23:23, no nedokázali využiť šancu. Postupne vyhrali druhý a štvrtý set a bolo jasné, že sa rozhodne až v piatom. Ten začali lepšie naši hráči, ale po výmene strán hostia zabrali a získali set vo svoj prospech.

Mgr. ĽUBOMÍR PAŠKA

Americký sen je najlacnejší na jeseň

Dojmy z pobytu za oceánom počas uplynulého leta sú v niektorých z nás stále rovnako intenzívne a stále rozprávame to isté dookola každému, kto si nás ešte nevypočul, pretože sme zažili niečo výnimočné, úžasné a neopakovateľné. Ale úlet za veľkú mláku má dnes možnosť absolvovať väčšina z nás, dvere sú otvorené prakticky do celého sveta a o lokalite skutočne rozhoduje individuálny výber. Kamkoľvek sa však nedá ísť, ako sa vraví „na vlastné tričko“. Účastníci programu **Work and Travel USA** sú nútení spoľahnúť sa na dobré meno a cenovú ponuku jednotlivých agentúr. Ich serióznosť z roka na rok stúpa a ceny sú stále dostupnejšie.

Work and Travel

Čo vlastne program Work and Travel dobrodružstvachtivým Slovákom ponúka? Ide o kultúrno-výmenný program, ktorý je určený študentom denného pomaturitného štúdia okrem posledných ročníkov. Študenti vo vekovom rozmedzí 18-30 rokov majú možnosť vycestovať počas letných prázdnin na kultúrno-výmenné vízum J-1 do USA, kde môžu legálne pracovať po dobu 4 mesiacov a potom sa ešte mesiac venovať cestovaniu. Vidieť za letom stráveným s týmto študentským programom však nemožno iba prácu a cestovanie. Nemenej zaujímavé je spoznať mnoho odlišných kultúr, obstáť v skúške samostatnosti, či zdokonaliť sa v cudzom jazyku. Kapacita programu je síce obmedzená, no pri včasnom zaregistrovaní sa (jeseň – zima) je šanca dohodnúť si želanú lokalitu a prácu vysoká. Každý si môže svoje 4 mesiace naplánovať medzi 1. májom a 31. októbrom. V zásade sa u všetkých agentúr rozlišujú dva typy programu podľa hľadania práce.

Prácu si nájdem sám - ide o lacnejší typ, kde po konzultácii s agentúrou oslovuje študent potencionálnych zamestnávateľov sám. Agentúra by mu mala poskytnúť americkú databázu zamestnávateľov alebo vlastnú databázu a kontakty. Okrem internetového pátrania si môžete svoj job dohodnúť aj na zimných „JobFair“, čo je akýsi veľtrh práce, kde sa na Slovensku stretávajú zamestnávatelia so študentmi. Ak ste si prácu zohnali, ostáva vám už iba skompletizovať prihlášku, zažiadať o víza a v prípade úspechu zaplatiť letenku.

Prácu si nechám zaistiť - väčšinou ide o sezónne práce predovšetkým v oblasti cestovného ruchu – národné a zábavné parky, hotely, reštaurácie, obchody zo suvenírmi. Ide o drahší typ programu, kde sa študent spoľahne na kontakty agentúry, ktorá mu prácu zabezpečí podľa jeho želania. K obom programom je samozrejme nutné pripočítať ešte zdravotné a úrazové poistné, ktoré hradí ošetrenie do výšky 50 tisíc USD.

Kedy začať s vybavovaním?

Spravidla, pokiaľ chce mať študent v letnom semestri čas na skúšky, aby mohol čím skôr odletieť, je vhodné s vybavovaním začať už na jeseň. Na cenové zvýhodnenie pri skorom zaregistrovaní sa narazíte u väčšiny cestovných agentúr, no cena nie je jedinou výhodou včasnej registrácie. Je pochopiteľné, že najnavštevovanejšie strediská ako Florida, Aljaška či Kalifornia a najžiadanejšie pracovné pozície ako čašník, či pracovník v plážových zariadeniach, sa obsadia ako prvé.

Work and Travel – ako na to?

Osem základných krokov:
1. rozhodnúť, či si prácu nájdem sám alebo si ju nechám zabezpečiť,
2. zaregistrovať sa na internetovej stránke,
3. dohovoriť si termín pohovoru, pri ktorom zaplatím prvú splátku programu,
4. hľadať zamestnávateľa a skompletizovať prihlášku najneskôr 3 mesiace pred odletom,
5. rezervovať si letenku,
6. dohovoriť si pohovor na americkej ambasáde a zažiadať o víza,
7. zaplatiť letenku,
8. informovať zamestnávateľa o svojom prílete.

Viac informácií získate na stránke www.studentagency.sk alebo na bezplatnom telefónnom čísle 0800 121 121.

poľnohospodár

Dvojtýždenník zamestnancov a študentov SPU. Vydáva Rektorát Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre. Vedúca redaktorka: Mgr. Katarína POTOKOVÁ, technická redaktorka: Lujza ZÁHORÁKOVÁ. Predseda redakčnej rady: doc. Ing. Vladimír RATAJ, PhD., prorektor SPU pre vzťahy s verejnosťou. Redakcia a administrácia: Poľnohospodár, SPU, Tr. A. Hlinku 2, 949 76 Nitra, telefón: 037/6508 533, fax: 037/653 43 93, e-mail: redakcia@polnohospodar.sk Internet: www.polnohospodar.sk. Design: reprografické štúdio GRESET, tel.: 0904/103 693. Tlač: JAMIS.

ISSN 1336-2909